

Det försvunna Uppsala – bilder av innerstadens förvandling

Utställningsbroschyr från
Stadsarkivets jubileumsutställning 2011
Ny utgåva 2025

*Kvarteret S:t Per fotograferat 1964 från taket av Hotell Rullan vid Dragarbrunnsgatan.
Foto: Manne Lind*

Det försvunna Uppsala – bilder av innerstadens förvandling

Vår yttre miljö förändras ständigt. Gamla hus rivs, gårdsmiljöer som speglar hur människor levat och bött försvinner och nya byggnader präglade av sin tids idéer och behov tillkommer. Under 1960- och 1970-talet skedde stora förändringar av Uppsalas stadsbild. En stor del av stadens äldre bebyggelse revs och ersattes huvudsak-

ligen av affärs- och kontorskomplex, ibland kombinerade med bostäder.

Utställningen "Det försvunna Uppsala" togs fram i samband med stadsarkivets 40-årsjubileum 2011. På stadsarkivet finns en bildsamling med ca 6 000 rivningsfotografier från 1950-talet och framåt.

När man ansökte om rivningslov hos byggnadsnämnden lämnades dessa bilder in som bilagor. Ofta anlätades professionella fotografer för att utföra dokumentationen. Bilderna skildrar tillsammans ett försvunnet Uppsala. Denna utställningskatalog visar ett urval av dessa och är kompletterad med fotografier från 2011 och 2025.

Dragarbrunnsgatan var en utpräglad handelsgata. Bilden visar butikerna i trähusbebyggelsen i kvarteret Kransen 1965.
Foto: Uppsala-Bild.

Hörnet av Smedsgränd och Kungsängsgatan 1959. Här kom sedan Forumtorget att ligga men då var det fortfarande bilgata.
Foto: Uppsala-Bild.

I byggnadsnämndens arkiv finns ytterligare dokumentation om förändringarna bevarat bland protokoll, byggnads- och rivningslovsansökningar, husritningar, stadsplaner och utredningar.

Planering för sanering

Behovet av förnyelse av Uppsalas innerstad uppstod på 1930-talet. Stadens hus var till stor del gamla och slitna. Samtidigt expanderade näringslivet och inflyttningen till staden ökade. Efter andra världskrigets slut drev regeringen på moderniseringen och det togs fram särskilda handlingsprogram för kommunal sanering.

En särskild saneringskommitté tillsattes 1952 med uppdrag att ta

fram saneringsplaner för Uppsala. Saneringskommittén tog fram förslag på nio områden inom vilka en viss förnyelse av den befintliga bebyggelsen var aktuell. Saneringen skulle inriktas på enheter omfattande minst ett kvarter. Inom cityområdet var två områden kring Övre Slottsgatan och Linnéträdgården undantagna. Dessa kvarter skulle bevaras och fungera som kulturresevat.

Frågorna kring saneringen kom att bli en väsentlig del av arbetet med 1958 års generalplan vilken blev starten för innerstadens omvandling. Förnyelsen av centrum hade börjat 1953 med att det nya varuhuset Forum ersatte den De Geerska gården vid Kungsängs-

gatan. Längre söderut längs samma gata blev kvarteret Hästen det första stora saneringsprojektet som omfattade ett helt kvarter. Vid Stora torget blev det nya Tempohuset färdigt 1960. Huset väckte stor uppståndelse och har blivit ett av de mest omdebatterade husen i Uppsalas byggnadshistoria.

I mitten av 1960-talet kom rivningarna i centrum igång ordentligt. Flera hela kvarterssaneringar genomfördes, exempelvis i kvarteret S:t Per. Mellan åren 1964 och 1978 räknar man med att mer än 450 hus revs eller förändrades, vilket motsvarar cirka 40% av den gamla stadsbebyggelsen.

Kv Sigbjörn

Vy över kvarteret Sigbjörn vid
Torbjörns torg. Rivningsbeslut 1966.
Foto: Sture Foto

Vy över kvarteret Sigbjörn vid
Torbjörns torg 2011.
Foto: Stadsarkivet

Rivning av livsmedelsbutiken vid
Torbjörns torg 2025.
Foto: Stadsarkivet

Kv Agnar

Kv Agnar (numera Blanka) vid dåvarande Fabriksgatan. Rivningsbeslut 1958. Foto: Uppsala-Bild

Kvarteret Blanka 2011, här ligger nu Polishuset. Foto: Stadsarkivet

Kv Tyrfing

Gårdsmiljö i kvarteret Tyrfing vid Götgatan 12. Rivningsbeslut 1957. Foto: Okänd.

Gårdsmiljö i kvarteret Tyrfing 2011. Foto: Stadsarkivet

Kvarteret Tyrving 8, Fasad mot Götgatan. Rivningsbeslut 1957. Foto: Okänd

Kvarteret Tyrving 8. Fasad mot innergård. Rivningsbeslut 1957. Foto: Okänd

*Kvarteret S:ta Britta längs med S:t Larsgatan.
Rivningsbeslut 1957. Foto: Uppsala-Bild*

Kv S:ta Britta

*Kvarteret S:ta Britta längs med S:t Larsgatan.
Smålands nation 2011. Foto: Stadsarkivet*

Gårdsmiljö i kvarteret Åsvid vid hörnet av Sysslomansgatan och Luthagesplanaden. Rivningsbeslut 1964. Foto: Sture Foto

Gårdsmiljö i kvarteret Åsvid vid hörnet av Sysslomansgatan och Luthagesplanaden 2011. Foto: Stadsarkivet

Kv. Grane

Von Bahrska villan i kvarteret Grane, Sysslomansgatan 28. Rivningsbeslut 1959. Foto: Sture Foto

Kvarteret Grane, Sysslomansgatan 28, 2011. Foto: Stadsarkivet

Bevarade hus längs med S:t Johannesgatan i kvarteret Hörnet. Nya hus uppfördes inne på gården. Rivningsbeslut 1979.
Foto: Sture Foto

Kv Hörnet

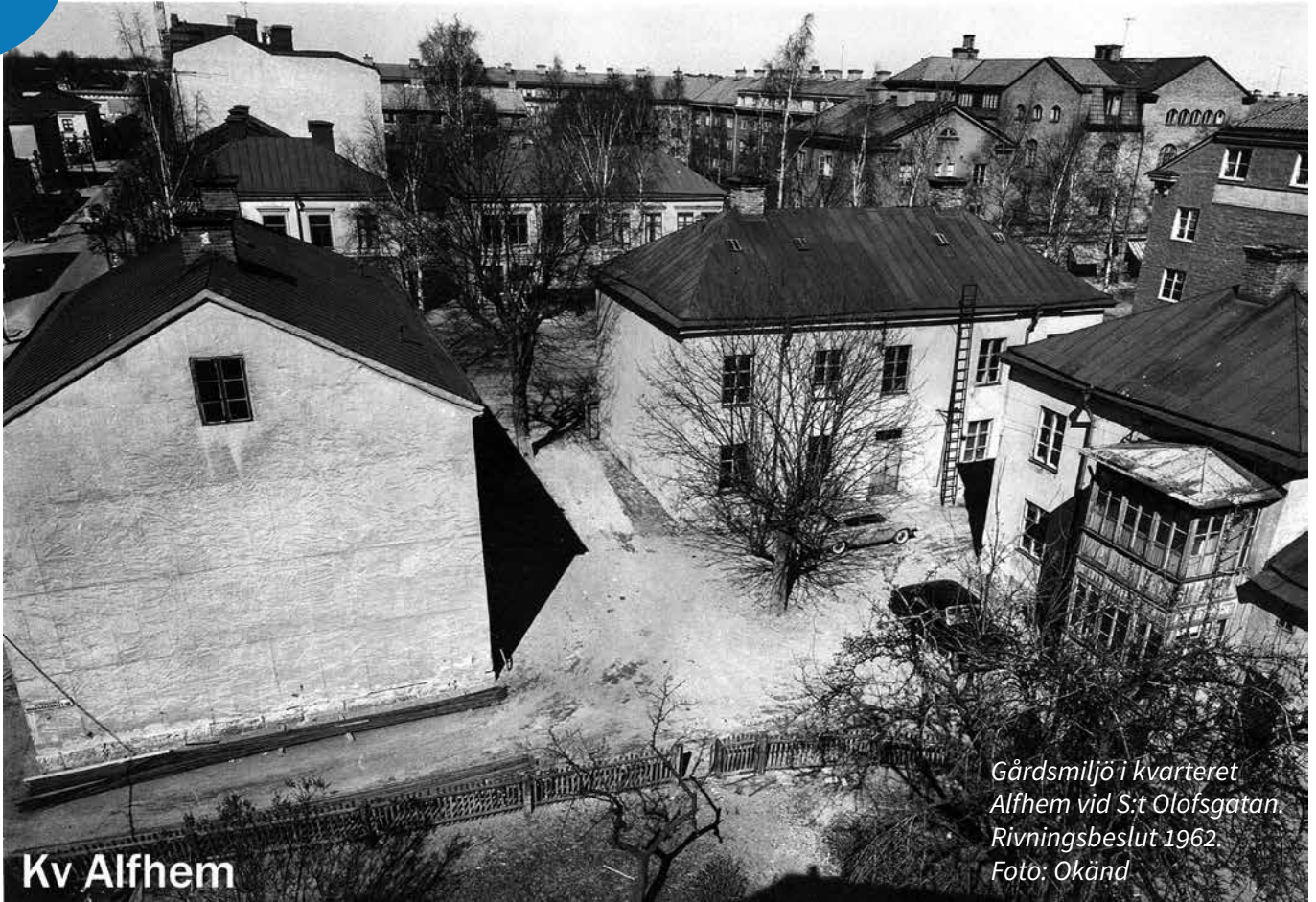
Bevarade hus längs med S:t Johannesgatan i kvarteret Hörnet 2011. Foto: Stadsarkivet

*Kvarteret Salnecke vid
Petterslundsgatan 14.
Rivningsbeslut 1967.
Foto: Uppsala-Bild*

*Kvarteret Salnecke vid
Petterslundsgatan 14, 2011.
Foto: Stadsarkivet*

Kv Trudhem

Österplans kyrksal i kvarteret Trudhem vid S:t Olofsgatan. Rivningsbeslut 1955. Foto: Okänd

Kvarteret Trudhem vid S:t Olofsgatan 2011. Foto: Stadsarkivet

Kv Duvan

Gårdsmiljö i kvarteret Duvan vid Vårfrugränd, Östra Ågatan. Rivningsbeslut 1959. Foto: Okänd

Kvarteret Duvan vid Vårfrugränd, Östra Ågatan, 2011. Foto: Stadsarkivet

Kv S:t Per

Gårdsmiljö i kvarteret S:t Per. I bakgrunden hotell vid nuvarande Dragarbrunnstorg. Rivningsbeslut 1965.
Foto: Manne Lind

Dragarbrunnstorg 2011. Foto: Stadsarkivet

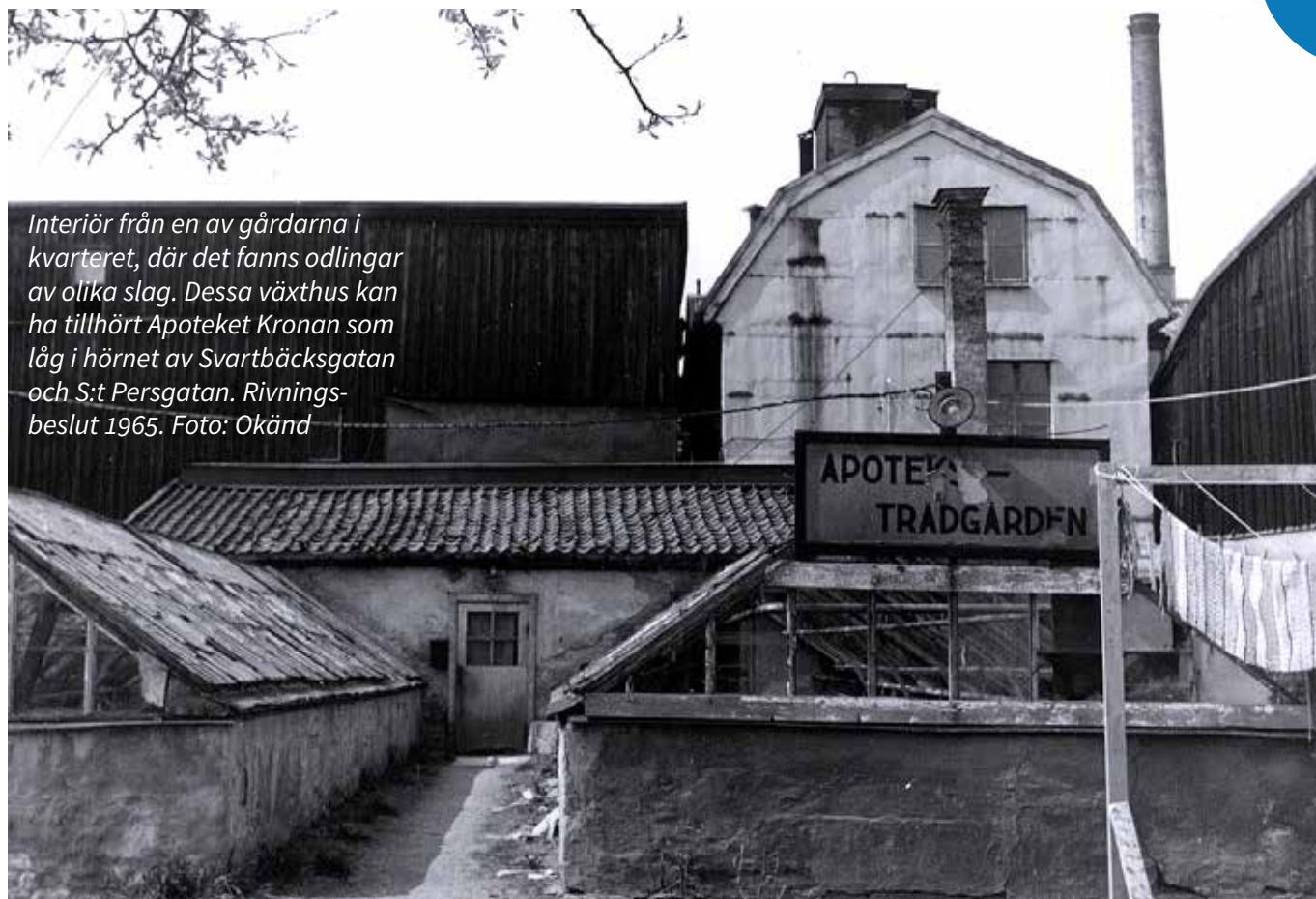

Flygfoto över kvarteret S:t Per innan det revs 1964. Bilden visar kvarterets gårdskaraktär på ett tydligt sätt.
Foto: Okänd

Sakristian till S:t Pers kyrka 1966, strax innan den revs. Foto: Arne Johansson, Ateljé J:son

Interiör från en av gårdarna i kvarteret, där det fanns odlingar av olika slag. Dessa växthus kan ha tillhört Apoteket Kronan som låg i hörnet av Svartbäcksgatan och S:t Persgatan. Rivningsbeslut 1965. Foto: Okänd

Celsius observatoriebyggnad och entrén till biografen Fågel Blå. Här uppförde universitetet 1741 ett astronomiskt observatorium på initiativ av professor Anders Celsius. Huset tillkom genom ombyggnad av ett äldre medeltida stenhus uppfört före stadsregleringen 1643. Fågel Blå invigdes 1936 och lades ned 1989. Foto: Manne Lind

SJ:s vattentorn vid S:t Persgatan i kvarteret Tor. Rivningsbeslut 1965. Foto: Uppsala-Bild

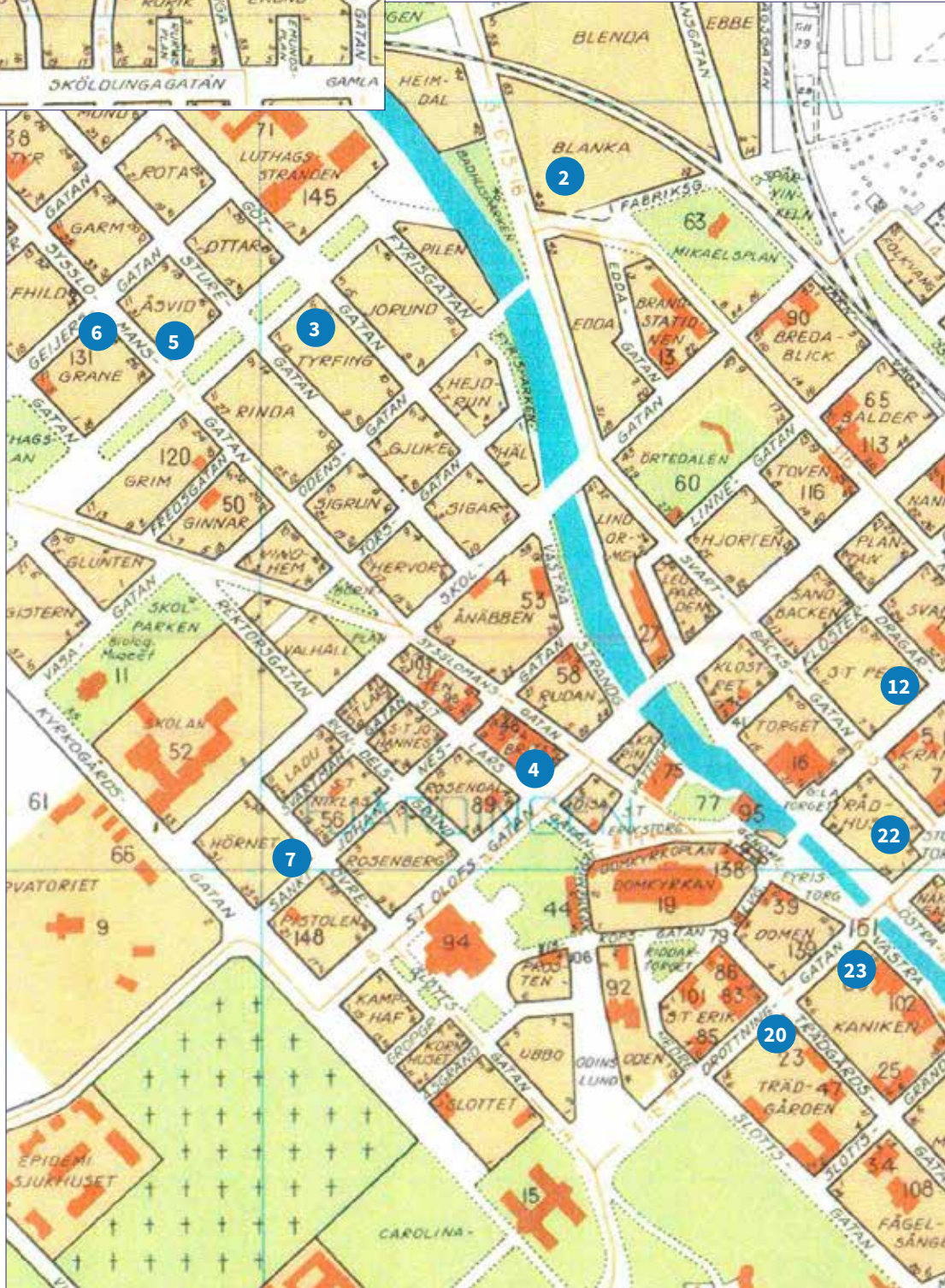
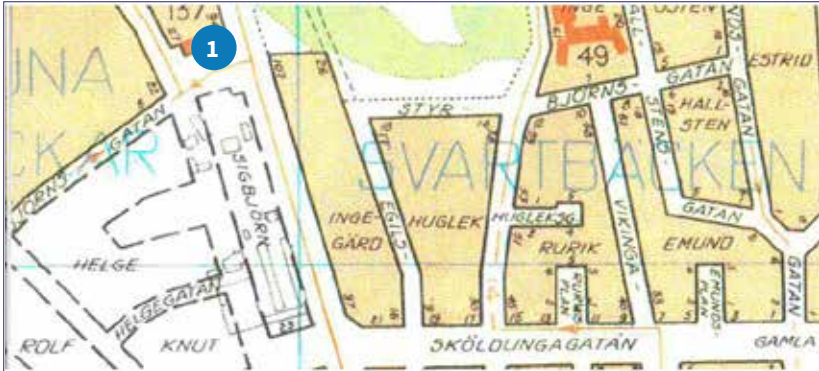

Kv Vidar

Kvarteret Vidar längs med Storgatan. Rivningsbeslut 1971. Foto: Uppsala-Bild

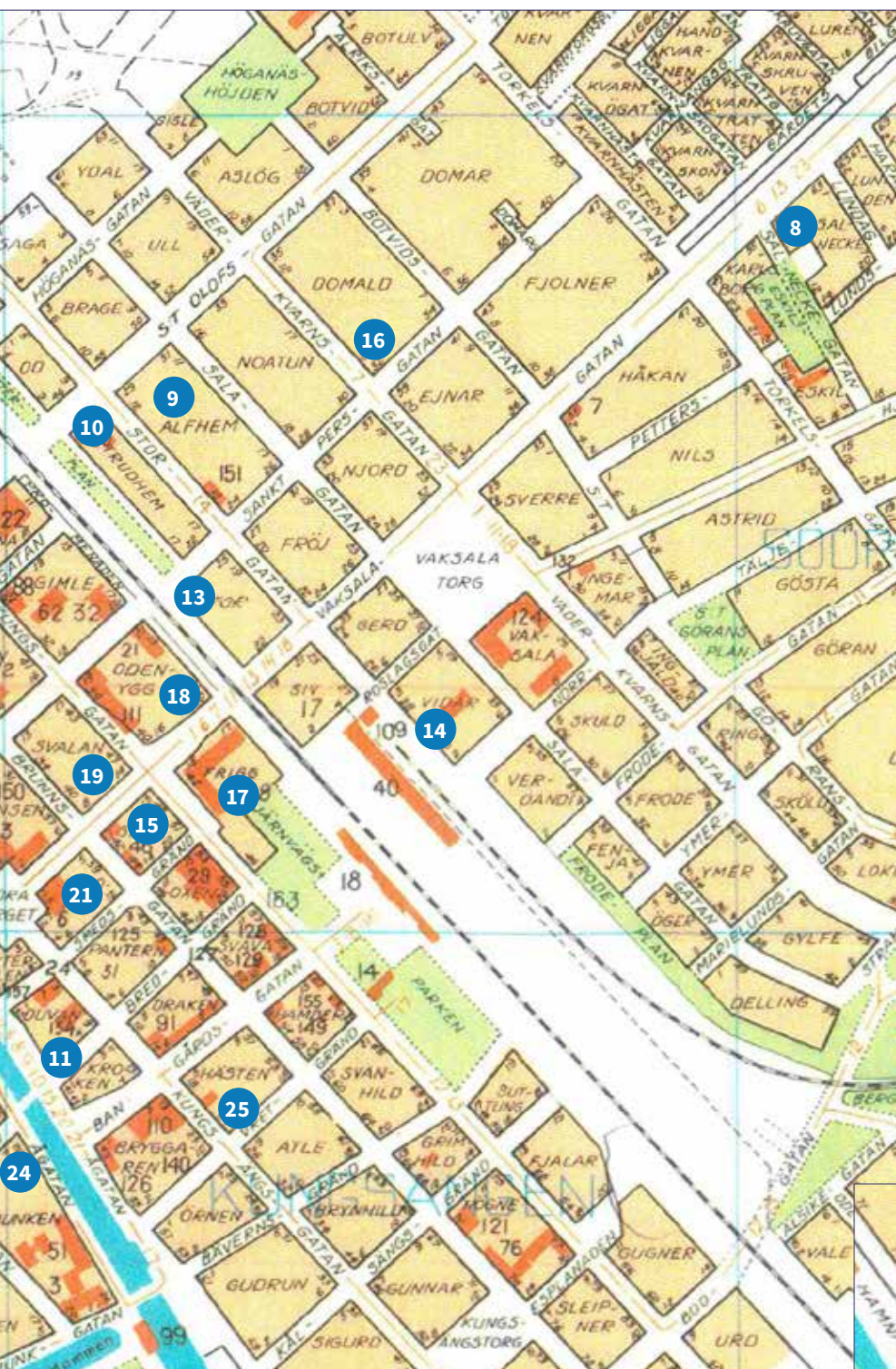

Kvartersskarta

Karta över Uppsala stad upprättad år 1958 och kompletterad år 1961 av stadsingenjör Mats Levan.

vid rivningsfotografierna

1. Sigbjörn
2. Blanka
3. Tyrfinn
4. S:ta Britta
5. Åsvid
6. Grane
7. Hörnet
8. Salnecke
9. Alfhem
10. Trudhem
11. Duvan
12. S:t Per
13. Tor
14. Vidar
15. Sala
16. Domald
17. Frigg
18. Oden-Ygg
19. Svalan
20. Trädgården
21. Lejonet
22. Rådhuset
23. Kaniken
24. Munken
25. Hästen
26. Munin

Kvarteret Sala i hörnet av Dragarbrunnsgatan och Smedsgränd. Rivningsbeslut 1970. På platsen fanns restaurang Gästis.
Foto: Putte Sandberg

Kv Sala

Kvarteret Sala i hörnet av Dragarbrunnsgatan och Smedsgränd. 2011 fanns en biograf på platsen.
Foto: Stadsarkivet

*Philipssons bilhall i kvarteret
Domald vid S:t Persgatan.
Rivningsbeslut 1962.
Foto: Okänd*

Kv Domald

*Kvarteret Domald vid
S:t Persgatan 2011.
Foto: Stadsarkivet*

Kv Frigg

Danslokalen Bluffen i kvarteret Frigg vid Kungsgatan. Rivningsbeslut 1960. Foto: Uppsala-Bild

Stadshuset i kvarteret Frigg 2011. Foto: Stadsarkivet

Stadshuset i kvarteret Frigg 2025. Foto: Stadsarkivet

*Kvarteret Oden-Ygg längs med Kungsgatan.
Rivningsbeslut 1966.
Foto: Uppsala-Bild*

*Kvarteret Oden-Ygg längs med Kungsgatan 2011.
Foto: Stadsarkivet*

*Kvarteret Oden-Ygg längs med Kungsgatan 2025.
Foto: Stadsarkivet*

Kvarteret Oden-Ygg längs med Vaksalagatan. Rivningsbeslut 1958. Foto: Uppsala-Bild

Kvarteret Oden-Ygg längs med Vaksalagatan 2011. Foto: Stadsarkivet

Vid Vaksalagatan i kvarteret Svalan
låg varuhusen Centrum och EPA.
Rivningsbeslut 1964.
Foto: Uppsala-Bild

Vaksalagatan i kvarteret Svalan 2011.
Foto: Stadsarkivet

Vaksalagatan i kvarteret Svalan 2025.
Foto: Stadsarkivet

Kv Svalan

Gårdsmiljö i kvarteret Svalan. Rivningsbeslut 1962. Foto: Uppsala-Bild

Gårdsmiljö i kvarteret Svalan 2011. Foto: Stadsarkivet

Kvarteret Trädgården längs med Drottninggatan. Rivningsbeslut 1966. Foto: Uppsala-Bild

Kvarteret Trädgården längs med Drottninggatan 2011. Foto: Stadsarkivet

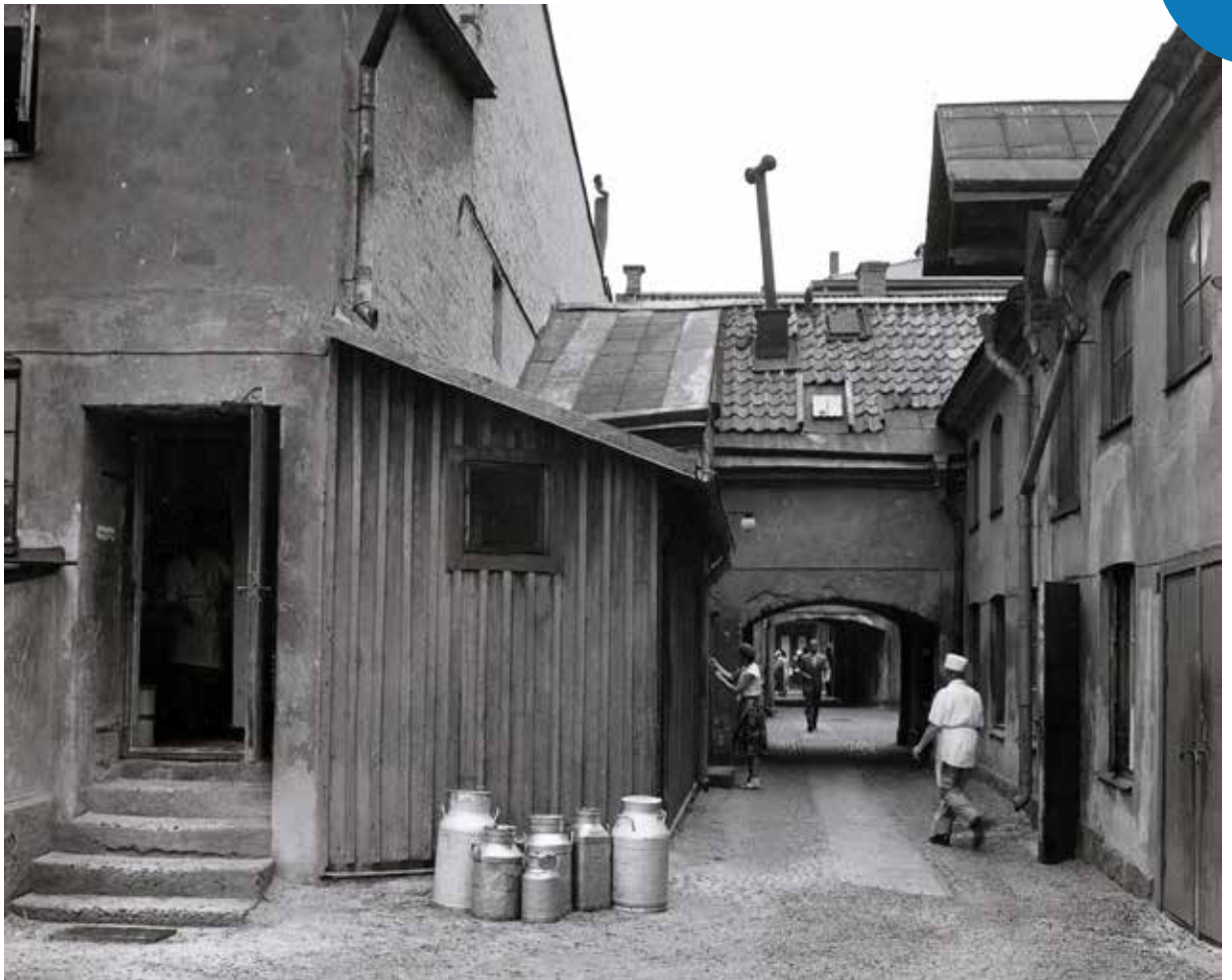

Gårdsport vid Vaksalagatan 3 i kvarteret Lejonet.
Rivningsbeslut 1959. Foto: Sture Foto

Kv Lejonet

Vaksalagatan 3 i kvarteret Lejonet 2011.
Foto: Stadsarkivet

Vaksalagatan 3 i kvarteret Lejonet 1959. Foto: Uppsala-Bild

Kvarteret Lejonet 1964. Foto: Uppsala-Bild

*Kv Lejonet, Stora torget,
Gunnars konditori.
Rivningsbeslut 1959.
Foto: Uppsala-Bild*

*Tempo-varuhuset 1967.
Foto: Sture Foto*

Temporvaruhuset 1990.
Foto: Bo Gyllander

Åhléns 2025. Foto: Stadsarkivet

Den gamla Lodénska gården i kvarteret Rådhuset ersattes med Skandiahuset 1978. Rivningsbeslut 1975.
Foto: Okänd.

Kvarteret Rådhuset 2011. Foto: Stadsarkivet

Kv Rådhuset

Kvarteret Rådhuset längs med Svartbäcksgatan. Rivningsbeslut 1975. Foto: Okänd

Kvarteret Rådhuset 2011 Foto: Stadsarkivet

Kv Kaniken

Affärer längs med Drottninggatan i kvarteret Kaniken. Rivningsbeslut 1962. Foto: Uppsala-Bild

Kvarteret Kaniken 2011. Foto: Stadsarkivet

Kv Kaniken

Biografen Centrum i hörnet av Västra Ågatan och Drottninggatan i kvarteret Kaniken. Rivningsbeslut 1962.
Foto: Uppsala-Bild

Kvarteret Kaniken 2011. Foto: Stadsarkivet

Kv Munken

Gamla Imperfektum i kvarteret Munken vid Västra Ågatan – Slottsgränd. Rivningsbeslut 1965. Foto: Uppsala-Bild

Katolska kyrkan 2011. Foto: Stadsarkivet

Kvarteret Hästen vid Kungsängsgatan. Rivningsbeslut 1958. Foto: Okänd

Kvarteret Hästen vid Kungsängsgatan 2011. Foto: Stadsarkivet

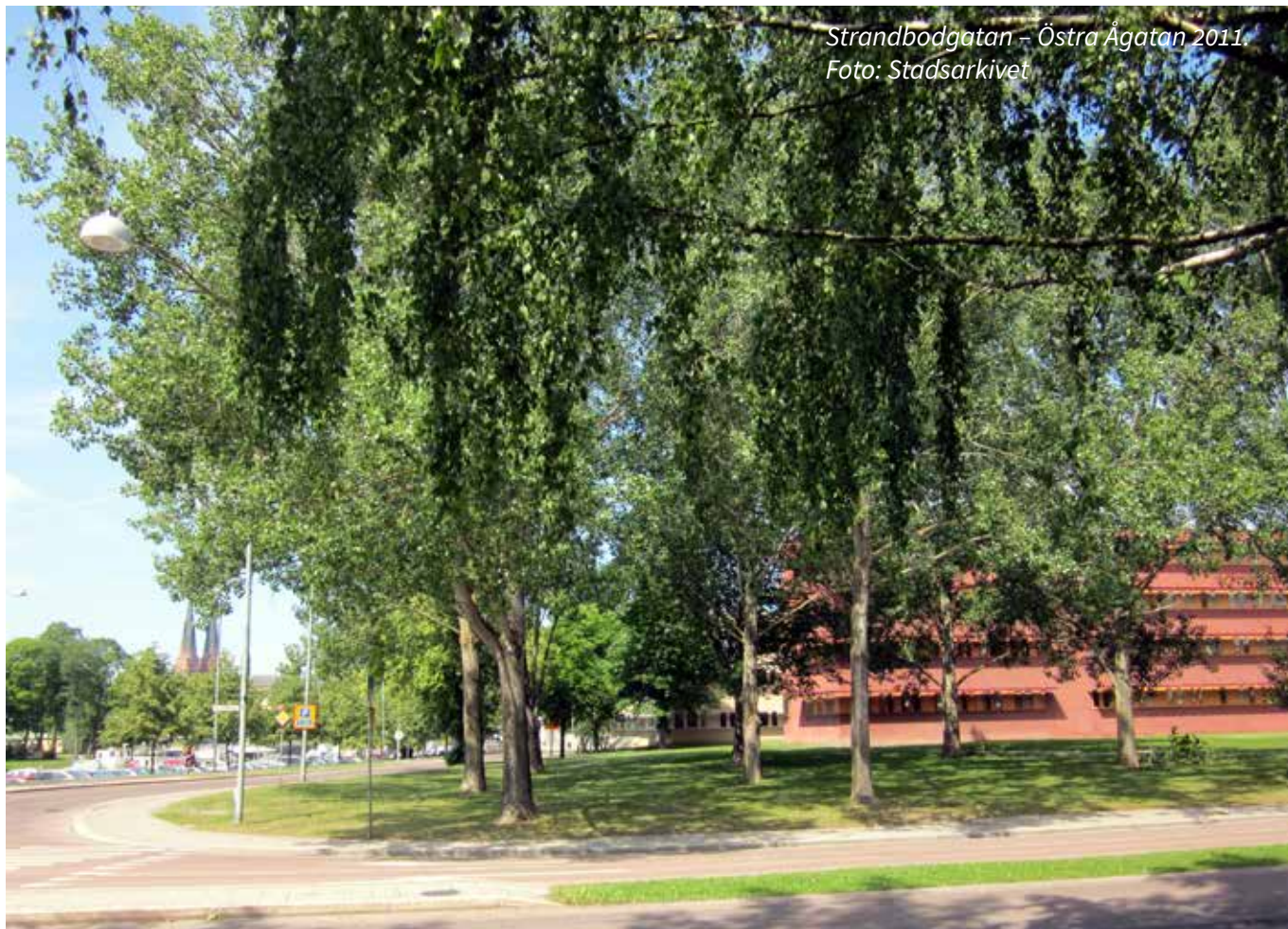

*Vy över gasverket från kvarteret Munin vid
Strandbodgatan – Östra Ågatan. Rivningsbeslut 1970.
Foto: Okänd*

Kv Munin

*Strandbodgatan – Östra Ågatan 2011.
Foto: Stadsarkivet*

Kvarteret Munin vid Strandbodgatan – Östra Ågatan 2025. Foto: Stadsarkivet

Rivningsfotografier ur Byggnadsnämndens arkiv:

Sture Foto: 1, 5, 6, 7, 21 (Tempohuset, gårdsport)

Uppsala-Bild: 2, 4, 8, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21 (Gunnars konditori), 23, 24

Manne Lind: 12

Arne Johansson, Ateljé J:son: 12

Putte Sandberg: 15

Bo Gyllander: 21 (Tempo 90-tal)

Övriga bilder okända fotografer

Fotografier 2011 och 2025 Uppsala stadsarkiv:

2011: Sara Håkansson och Erik Lindblad

2025: Åsa Tingström

Omslagsbilder från kvarteret Hästen vid Kungsängsgatan 1954. Okänd fotograf.

Stadsarkivet

Tillsammans skapar vi historia

[upsala.se/stadsarkivet](https://www.upsala.se/stadsarkivet)

Uppsala
kommun